

Przemoc w rodzinie – czy możliwe są skuteczne działania?

Anna Wiechcińska

Stowarzyszenie na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

**Jest zjawiskiem wynikającym z zachowania
człowieka
Z działania lub zaniechania**

„zachowanie agresywne”

Zachowanie agresywne staje się PRZEMOCĄ gdy:

- Jest intencjonalne
- Narusza prawa i dobra drugiego człowieka
- Powoduje szkody –
fizyczne i psychiczne
- Istnieje znacząca przewaga jednej ze stron nad drugą

Przemoc

zachowanie intencjonalne

osoba, która ją stosuje zawsze
zmierza do osiągnięcia jakiegoś
celu, jest to działanie zamierzone,
nie „niechcący”

Przemoc

**zachowanie przyczynia się do
naruszenia praw i dóbr drugiego
człowieka,**

Przemoc

Zachowanie powoduje szkody

(fizyczne i psychiczne)

w przemocy

istnieje znacząca przewaga

jednej ze stron nad drugą

Przewaga sił

Fizyczna

Psychiczna

Ekonomiczna

Społeczna

Prawna

???

Przemoc w rodzinie to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie skierowane przeciwko członkowi rodziny, które narusza prawa i dobra osobiste, powodując cierpienie i szkody.

CZY KLAPS TO PRZEMOC?

Czy jest intencjonalny ? ? ?

Czy przyczynia się do naruszenia praw i dóbr drugiego człowieka ? ? ?

Czy powoduje szkody ? ? ?

Czy istnieje znacząca przewaga jednej ze stron nad drugą ? ? ?

Relacje w jakich występuje przemoc

- **Mężczyzna –kobieta**
- **Kobieta mężczyzna**
- **Rodzic – dziecko**
matki i ojcowie w jednakowym wymiarze znęcają się nad swoimi dziećmi
- **Krewny – dziecko**
- **Starsze rodzeństwo – młodsze**
- **„Dorośle dzieci”- starzejący się rodzice**
- **Rodzina – niepełnosprawny**
- **Rodzina - inni**

TERMINOLOGIA

Ofiary – Osoby doznające przemocy

Sprawcy – Osoby stosujące przemoc

...dziwi nas często , że przemoc trwa tak długo...

ZACHOWANIA OSÓB DOZAJĄCYCH PRZEMOCY PRZEMOCY

- Trudność w nawiązywaniu kontaktu
- Niezborność relacji
- Zmienność, niekonsekwencja, zaniechiwanie podjętych działań
- Bezradność sprzeczna z wiekiem, intelektem, siłą fizyczną, pozycją społeczną

... to czasem zniechęca do pomocy

**Takie zachowania wynikają z długotrwałego procesu
wiktyimizacji i wyuczonej bezradności**

ZACHOWANIA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC

- **KWESTIONOWANIE WŁASNEJ ODPOWIEDZIALNOŚCI** - to nie ja, ale siły z zewnątrz: „wypadek”, „wódka”
- **KWESTIONOWANIE I POMNIEJSZANIE WYRZĄDZONEJ KRZYWDY** - „nic się nie stało, tylko ją popchnąłem”
- **KWESTIONOWANIE WARTOŚCI OFIARY**- „to okropna baba, sama sobie winna”, „pewnie sama nie wpadłaby na ten pomysł”
- **KRYTYKA I KWESTIONOWANIE SŁUSZNOŚCI DZIAŁAŃ INTERWENTÓW I POMAGACZY** - „sami też biją a chcą być świętsi od papieża!”, „nie mają się czym zajmować!”
- **ODWOŁYWANIE SIĘ DO WYŻSZYCH RACJI**- „biłem, bo żonę trzeba sobie wychować”
- **RACJONALIZOWANIE** - „ma takie ciało, że siniaki jej się robią od byle dotknięcia”, „jak nie krzyknę, to nie słuchają!”

BRAK DOWODÓW NA ISTNIENIE SZCZEGÓLNEJ PREDYSPOZYCJI DO BYCIA OFIARĄ

- Przemoc domowa jest bardziej rezultatem zachowania sprawcy niż osobistych cech ofiary
- Nie istnieje szczególny typ osoby maltretowanej - są one ofiarami urazu jak inni
- Każdy może zostać ofiarą przemocy w rodzinie - nie chroni ani wykształcenie, ani wiek, ani status społeczny

Dlaczego osoba doznająca przemocy zwykle długo tkwi w tej sytuacji?

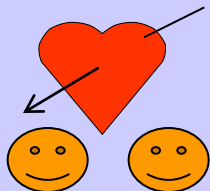
1. Mity i stereotypy podtrzymujące przemoc – milczenie świadków
2. Cykle przemocy
3. Wiktyimizacja /burzenie utrwalonych przekonań, wtórne zranienie, przybranie tożsamości ofiary/.
4. Pranie mózgu
5. Wyuczona bezradność.
6. Warunki socjalno bytowe i społeczne
7. Zewnętrzne i wewnętrzne czynniki podtrzymujące przemoc – wpływ rodziny oraz służb i instytucji na utrzymywanie się osoby doznającej przemocy, w sytuacji przemocy.

MITY I STEREOTYPY DOTYCZĄCE PRZEMOCY

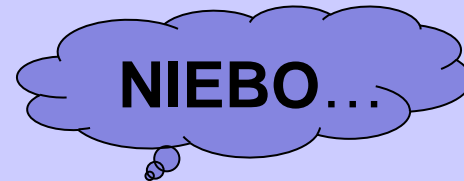
- Bicie to skuteczna kara
- **Bicie uczy pokory**
- Brudy pierze się we własnym domu
- **Kobiety prowokują**
- Przemoc jest wtedy gdy są widoczne ślady pobicia
- **To alkoholizm jest przyczyną przemocy**
- Nie ujawnia się tajemnic rodzinnych
- **Kobieta powinna nieść swój krzyż**
- Przemoc domowa to problem marginesu społecznego
- **Chłopaka bez pasa się nie wychowa**
- Lepsze bite niż zdechłe
- **Widziały gały co brały**
- Jak sobie pościelisz tak się wyśpisz
- **Bije to kocha**
- Kto się czubi ten się lubi
- **Chłop potęgą jest i basta!**

CYKLE PRZEMOCY Leonore Walker - 1979

Spotkali się

FAZY MIODOWEGO MIESIĄCA

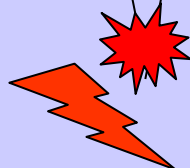

TU NIE MA PRZEMOCY

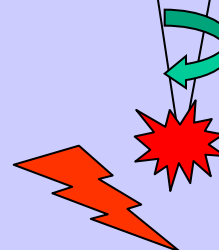
FAZY NARASTANIA NAPIĘCIA

FAZY OSTREJ PRZEMOCY

ZWIĄZEK NASYCONY PRZEMOCĄ

PIEKŁO...

PROCES WIKTYMIZACJI

STOPNIOWE WCHODZENIE W ROLĘ OFIARY

- **Burzenie utrwalonych przekonań** - zachwianie poczucia bezpieczeństwa i zburzenie utrwalonego porządku życia
- **Wtórne zranienie** - niewłaściwe reakcje otoczenia
- **Przyjęcie tożsamości ofiary** - strategia przetrwania w trakcie urazu

„PRANIE MÓZGU”

Metody stosowane w praniu mózgu stanowią istotę przemocy psychicznej.

Metody prania mózgu :

- izolowanie,
- poniżanie i degradacja,
- monopolizacja uwagi,
- groźby i demonstracja siły i wszechmocy
- sporadyczne okazywanie pobłażliwości

To skutkuje:

- spadkiem wiary w siebie
- przeżywaniem stałego leku i poczucia winy

To uderzenie w godność ... a wtedy trudno stawiać opór...

WYUCZONA BEZRADNOŚĆ

Martin Seligman (1965 - 1971)

BEZRADNOŚCI MOŻNA SIĘ WYUCZYĆ...

Mechanizm powstawania

Jednostka znajduje się w sytuacji na którą nie ma żadnego wpływu

Podejmuje próby zmiany - bez efektu

Zyskuje przekonanie, że nie jest w stanie nic zrobić i przestaje działać

W zmienionej sytuacji, kiedy można mieć wpływ, nie podejmuje działań

Ale... MOŻNA SIĘ TEŻ ODU CZYĆ BEZRADNOŚCI !!!

WARUNKI SOCJALNO BYTOWE I SPOŁECZNE

Zależność finansowa ofiary od sprawcy...

Brak mieszkań...

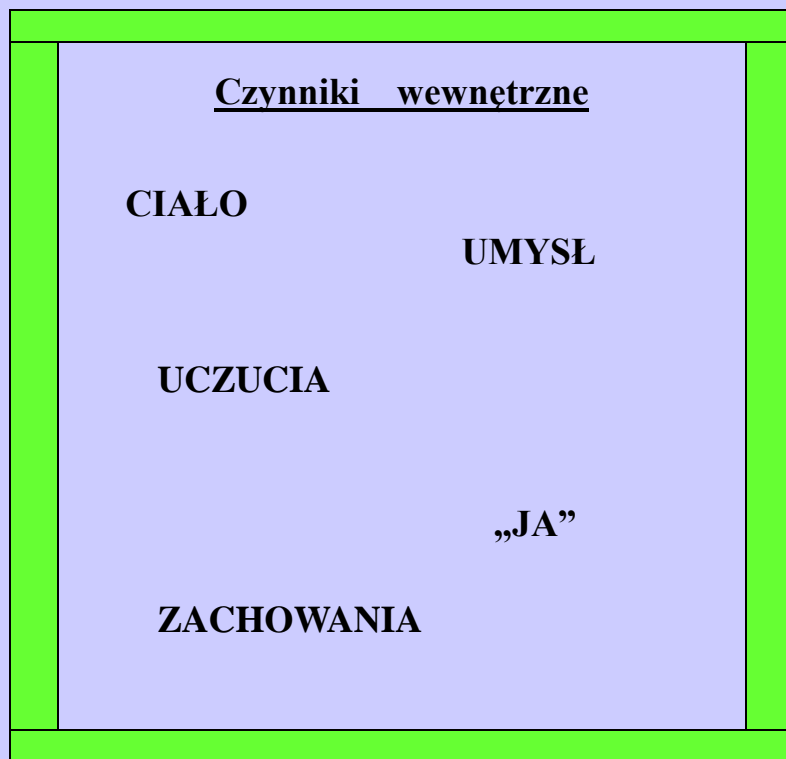
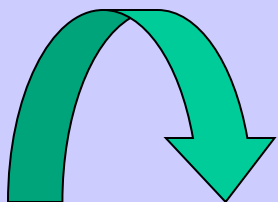
Ciągnące się procedury...

Łatwiej dać wiarę sprawcy...

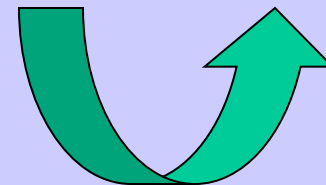
.....itp.

SYTUACJA PSYCHOLOGICZNA OSOBY DOZNAJĄCEJ PRZEMOCY

**CZYNNIKI
ZNIEWALAJĄCE**

**CZYNNIKI
WYZWALAJĄCE**

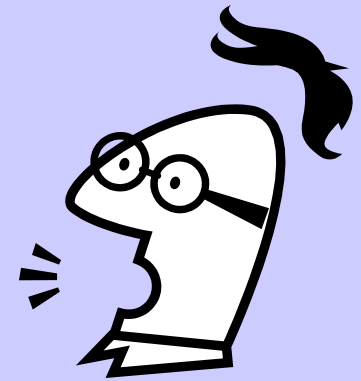
DLACZEGO osobom stosującym przemoc udaje się to tak długo robić, bez większych konsekwencji?

KONTEKST KULTUROWY

Przekonania i wartości kulturowe dotyczące kobiety,
Mężczyzny, dzieci, rodziny – rola, prawa i odpowiedzialność w rodzinie
Obowiązująca koncepcja na temat władzy i posłuszeństwa

KONTEKST SPOŁECZNY

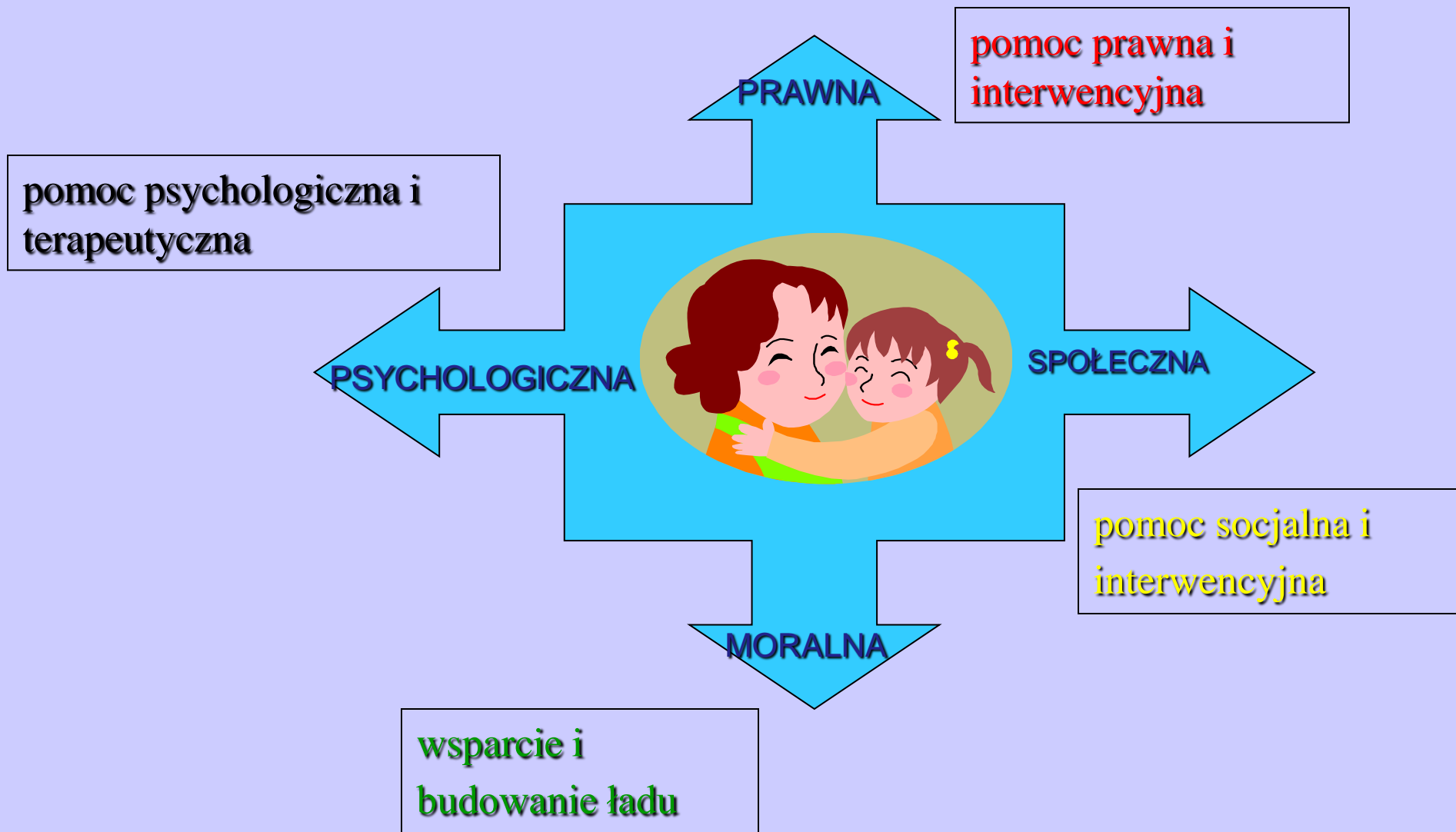
Agresywne wzorce
Instytucjonalne uprawomocnienie przemocy
Wtórna wiktyimizacja
Bezkarność osób stosujących przemoc

KONTEKST RODZINNY

Przemoc w rodzinie pochodzenia – uczenie się rozwiązywania konfliktów z pomocą siły i przemocy
Autorytaryzm w relacjach rodzinnych

Perspektywy patrzenia na przemoc i podejmowania działań zatrzymujących przemoc

CO POMAGA?

PRZE

MOC

PO

PRZEMOC - robienie czegoś przeciwko mocy

POMOC - osoba doznająca przemocy
przychodzi po „coś”, co może jej przydać mocy,
po moc, którą straciła

Działania podejmowane w przypadku występowania przemocy w rodzinie

I INTERWENCJA

II DZIAŁANIA W KRYZYSIE

III POMOC

Podejmowane działania

- Interwencja

-podjęcie działań

Wkroczenie w: - ostry kryzys

- sytuację ustabilizowaną
(ujawnienie)

- wywołanie zmiany

- Pomoc

Rozróżnienie:

INTERWENCJA

=/=

POMOC

Interwencja – cele instytucji

Pomoc – cele klienta

CO ROBIĆ?

OSOBIE DOZNAJACEJ PRZEMOCY – „dodawać MOCY”

Wobec OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC

interwencja (fakty, stawianie wymagań zmiany zachowania, stawianie warunków), konsekwencja w działaniach „dociskających” go i ich realizacji, „szczelne” monitorowanie i współdziałanie instytucji, korzystanie z procedur, przepisów, aktów prawnych i zaplecza

Niech swoją MOC użyją do zmiany!!!

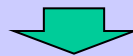
....jeśli NIE - ponoszenie konsekwencji

U osób doświadczających przemocy - ważna rola czynników wyzwalających

Czynniki zniewalające – to potrzeby

Czynniki wyzwalające to zasoby – ważne i przydatne do wyjścia z sytuacji przemocy

Aby osoba doświadczająca przemocy wyzwoliła się z sytuacji przemocy

Czynniki wyzwalające muszą przeważać czynniki zniewalające

Ponieważ:

- Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem wieloproblemowym
- Dotyczy rodziny-więc wielu osób
- Wobec osób uwikłanych w przemoc w różnych sytuacjach skuteczne są inne działania
- Pomoc z różnych perspektyw wygląda inaczej, łączenie działań prawnych i psychologicznych może mobilizować do działania
- Wobec osób uwikłanych w przemoc warto prowadzić działania systemowe, łączące kompetencje służb

**NAJBARDZIEJ SKUTECZNE
DZIAŁANIA INTERDYSCYPLINARNE**

Dziękuję za uwagę 😊

**Stowarzyszenie na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy
w Rodzinie
„NIEBIESKA LINIA”**

**ul. Żurawia 16/20
00-515 Warszawa**

tel : (022) 499-37-33 (pon.-pt. 9.00-15.00)

www.niebieskalinia.org